

INTERNATIONAL JOURNAL OF SUSTAINABILITY

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.8380626>

INTJOS 2023; 1 (2) :137-148

Fintek İnovasyon Yönetimi: Uluslararası Karşılaştırmalı Türkiye Modeli

Fintech Innovation Management: International Comparative Türkiye Model

- Bilal Benna HAKSAL
Gebze Technical University, YL Öğrencisi,
bilalhaksal@hotmail.com,
ORCID NO: 0009-0001-7936-299X
- Doç. Dr. Mehmet Şahin GÖK
Gebze Teknik Üniversitesi, İşletme Fakültesi
sahingok@gtu.edu.tr
ORCID NO: 0000-0003-4072-2641

ÖZET

Finansal işlem ve hizmetlerin geçmişten bu yana geliştiği ve değişimler gösterdiği bilinmektedir. Belli dönemlerde gerçekleşen yenilikler sektörü de beraberinde değişime yönlendirmektedir. Uluslararası işbirliklerinin beraberinde getirdiği mecburiyetler, devletlerin ihtiyaç duyduğu sermaye akışları, trendlerin sürekli değişiminin getirdiği dinamizm beraberinde finansal hizmetlerin teknoloji ile desteklenmesi ihtiyacını kaçınılmaz noktaya getirmiştir. Dünya

Kaynak gösterimi için:

HAKSAL B.B. & GÖK M.Ş. (2023). Fintek İnovasyon Yönetimi: Uluslararası Karşılaştırmalı Türkiye Modeli; International Journal of Sustainability -INTJOS, c.1 s.2 ISSN: 2980-1338

genelinde bireylerin ihtiyaçları ve finansal taşıyıcıların faaliyetleri göz Fintek kavramının ortaya çıkmasında önemli bir etken olmuştur. Dünyada olduğu gibi Türkiye’de de Fintek önem verilen ve gelişmekte olan bir sektördür. Bu çalışma kapsamında Fintek kavramı altbaşlıkları ile birlikte incelenmiştir. Çalışma kapsamında öncelikle literatür taraması yapılarak fintek sektöründe geçmişten bugüne olan gelişim incelenmiştir. Elde edilen genel bulgulardan sonra Fintekin nereden gelip nasıl bir yönelim gösterdiğini ve günümüzde trendin nereye gittiğinin anlaşılması için dünyada Fintek sektöründe güçlü hale gelmiş 4 farklı bölge seçilmiş; seçilen bölgelerin hangi uygulamalarla başarılı olduğu tespit edilmiştir. Bu örneklerin Türkiye’de halihazırda yapılmakta olan çalışmalarla uyumluluğu ve bireylerin eğilimleri de göz önüne alınarak incelenmesi ile bir model önerisi üzerine çalışılmıştır.

Summary

It is reported that financial transactions and services have developed and changed since the past. Innovations that take place in certain periods lead the industry to change along with it. Obligations brought by international cooperation, capital flows required by states, and the dynamism brought about by the constant change of trends have brought the need to support financial services with technology to an inevitable point. The needs of individuals around the world and the activities of financial carriers have been an important factor in the emergence of the concept of Fintek. As in the world, fintech is an important and developing sector in Turkey as well. In the study, the concept of Fintech was examined within subtitles. The literature review has shown the map from the past to the present in the fintech industry. by the general findings obtained, 4 different regions in the world that have become strong in the Fintech sector were selected and examined in order to understand how Fintech started by and what direction it showed and where the trend is going today. It has been determined that the selected regions are successful with which applications. A model proposal has been studied by examining the compatibility of these examples with the studies currently being carried out in Turkey and taking into account the tendencies of individuals.

GİRİŞ

Literatürde yaygın olarak Fintek (Fintech) olarak bilinen Finansal teknoloji, finansal hizmetlerin sunumunu ve kullanımını iyileştirmeyi ve otomatikleştirmeyi amaçlayan yeni teknolojiyi tanımlamak için kullanılan bir tanım olarak yerleşmiştir (Noya ve Soler, 2021). Özünde her ölçekteki şirketin, işletme sahiplerinin ve bireylerin finansal işlemlerini, finansal süreçlerini ve yaşamlarını daha iyi yönetmelerine ve kaliteli hale getirmelerine yardımcı olmak amacıyla kullanılan Fintekin kolaylaştırıcı bir etkisi bulunmaktadır.

Fintek, ilk ortaya çıktığı dönem olan 21. yüzyılda, bankalar gibi yerleşik finansal kurumların arka uç sistemlerinde kullanılan teknolojiye uygulanmıştır. Süreç içerisinde ise kademeli olarak tüketici odaklı hizmetlere geçiş yaşanmıştır. Fintek zamanla eğitim, bireysel bankacılık, bağış toplama ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar ile yatırım yönetimi gibi birbirinden bağımsız gibi görünen sektörleri ve kurumları içine alan bir ekosisteme sahip olmuştur (Noya & Soler, 2021).

Fintek geniş bir alanı kapsamaktadır. Öyle ki Fintek, Bitcoin gibi kripto para birimlerinin geliştirilmesini ve kullanılmasını da içermektedir. Fintek'in bu dalı son dönemlerde oldukça medyatik olsa da, büyük para hala geleneksel küresel bankacılık endüstrisinde ve onun trilyon dolarlık piyasa kapitalizasyonunda yatmaktadır (Bank of England, 2022). Tüm bu özellikleri bünyesinde barındıran Fintek, birkaç ana teknolojiye güvenme eğilimindedir ve bu şekilde işleyişi sağlanmaktadır. Bu sektörler ise şunlardır:

- Yapay zeka (AI) ve makine öğrenimi dahil olmak üzere büyük veri ve gelişmiş veri analitiği
- Sosyal medya etkinliği ve web'de gezinme verileri dâhil "alternatif veriler"
- Açık Bankacılık ve dijital bankacılık
- Dağıtılmış defter teknolojisi ve blok zinciri – kripto para birimlerinin temeli olan ekosistem
- Paydaşlar arası platformlar ve kitle fonlamalı ekosistemi ve teknolojileri

Fintek istihdam ve yatırım fırsatları, daha hızlı ve daha verimli işleme ile daha fazla rekabet, kişiselleştirilmiş hizmet ve finansal kapsayıcılık da dahil olmak üzere birçok avantaj bünyesinde barındırmaktadır. Ancak Fintek, beraberinde bu başarı potansiyelini getirdiği gibi bazı dezavantajları da getirmiştir (Menat, 2016). Bunları ise şu şekilde özetleyebiliriz:

- Genel dijital dışlama yoluyla insanları görmezden gelmek
- Veri analizinin insanları özelliklerine veya davranışlarına göre dışladığı "algoritmik ayrımcılık"
- Etkili düzenleme için süreklilik arz eden zorluklar ve kısıtlamalar
- Tüketicilerin yeni istismar ve dolandırıcılık risklerine açık hale gelmesi.

Fintek şirketleri geniş bir alanda çok çeşitli ürün ve hizmetler sunmaya devam etmektedir. Son yıllarda fintek nedeniyle en büyük değişikliklere tanık olan finansal hizmetler Ödeme hizmetleri, Dijital Bankacılık, Finans Danışmanlığı, Sigortacılık ("InsurTech"), Alternatif Finans, Düzenleyici Teknolojiler (RegTech) başlıklarını içermektedir (Noya ve Soler, 2021).

1. LİTERATÜR TARAMASI

Fintek'in tarihini anlayabilmek için finans endüstrisi kökenlerine kadar izlenmelidir. Finansal işlemler her geçen gün daha karmaşık hale gelmektedir ve daha verimli işleme ve kayıt tutma ihtiyacı artmaktadır. Bu nedenle teknoloji finansal işlemleri kolaylaştırmada giderek daha önemli bir rol oynamaya başlamıştır. İnternetin ortaya çıkması Fintech'in modern çağının başlamasına ön ayak olmuştur. Elektronik ödeme sistemlerinin gelişmesi ve çevrimiçi bankacılığın büyümesiyle birlikte finansal işlemler daha hızlı, daha kolay ve daha erişilebilir hale gelmiştir (Rowels, 2021).

Akıllı telefon ve mobil cihazların yükselişi, mobil bankacılık ve ödeme uygulamalarının ortaya çıkmasını sağlayarak insanların mali durumlarına erişme ve yönetme şekillerini değiştirmiştir. 2008'deki küresel mali kriz, geleneksel finansal kurumların zorluk yaşamasına rağmen yeni fintek girişimlerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Fintek endüstrisi, blockchain, yapay zeka ve makine öğrenimi gibi yeni teknolojilerle büyümeye devam etti ve kripto para birimi, robot danışmanlar ve dijital borç verme gibi yeni uygulamaları beraberinde getirmiştir (Rowels, 2021).

Fintek'in tarihsel gelişimine baktığımızda tarihte ilk Fintek işleyişine 1967 yılında rastlamaktayız. Barclays Bank'ın Enfield şubesinde dünyanın ilk otomatik vezne makinesi üretilmiştir. Fintek terimi ise ilk kez 1980 yılında Wall Street tarafından kullanılmıştır (Arner, Barberis, Buckler,2015) 1983 yılında ise dünyanın ilk çevrimiçi bankacılık biçimi olan HomeLink, Bank of Scotland'ın desteği ile piyasaya sürülmüştür. 1989'da İngiltere'de dünyanın ilk şubesiz bankası, 1995'de ise Amerika'da dünyanın ilk çevrimiçi bankası kuruldu (Arner, Barberis, Buckler,2015).

Milenyum çağına gelindiğinde ise 1999 yılında PayPal'ın kurulmasıyla aslında dünya yeni bir değişim çağına girmeye başladı. Satoshi Nakamoto tarafından 2009 yılında Bitcoin'in icat edildi ve kitlesel fonlama platformu Kickstarter piyasaya sürüldü. Para kavramının tamamen değişmeye başladığı dünya bir ilk ile daha karşılaştı ve 2017 yılında ilk kez Birleşik Krallık'ta dünyada kredi kartı ödemeler toplamı nakit ödeme toplamlarını geçti. Bu gelişmelerden geri kalmak istemeyen Facebook Libra markasını oluşturdu ve yeni bir dijital para birimi için planlarını piyasaya duyurdu. 2021 yılında ise HM Hazinesi ve İngiltere Merkez Bankası, Merkez Bankası Dijital Para Birimi (CBDC) Görev Gücü'nü kurdu; potansiyel bir Birleşik Krallık CBDC'sinin gelişimini araştırmaya başladığını tüm dünyaya duyurdu (Arner, Barberis, Buckler,2015).

Küresel finans sektörü 2022 yıl sonu itibariyle %6'lık bir büyüme sonucunda 26,5 Trilyon ABD Dolar seviyesine ulaşmıştır (Gupta & Tham, 2019). Dünya genelindeki önde gelen 48 fintek pazar lideri, 2019'un ilk yarısında 187 Milyar ABD Dolarlık bir paya sahip olmasına karşın bu pazar payı, toplam pazarın sadece %1'ini temsil etmiştir (Gupta & Tham, 2019).

Fintek ekosistemi uygulama geliştirme, tüketiciler, işletmeler ve şekilde finansal şirketler için yeni bir olasılıklar dünyasının kapılarını açmıştır. Bankacılığın teknoloji aracılığı ile gerçekleşmesi ile yatırım ve sigortacılık gibi yerleşik finansal hizmetler yeni bir düzlemde daha erişilebilir, işlevsel ve kullanıcılar tarafından kabul edilebilir bir hale gelmiştir (Cao, 2022).

Çevrimiçi bankacılık platformları ve mobil ödeme uygulamaları ve hatta yatırım portföylerine kadar, Fintek uygulamalarının örnekleri çok geniş ve çeşitlidir. Ödeme yapma şeklimizi değiştiren dijital cüzdanların kullanıma sokulması kredi ve banka kartlarımızı ve sadakat kartlarımızı tek bir noktada toplanmasına olanak sağlamaktadır. Teknolojinin devam eden ivmesiyle birlikte, yakın gelecekte tüketicilere finansal ihtiyaçlarını karşılamak için çok çeşitli seçenekler sunan daha da noktasal fintek uygulamaları görülebilecektir. Peer-to-peer (P2P) platformları, krediyi merkeze alarak bireylerin kendi arasında kredi vermelerine olanak sağlayarak faiz oranlarını düşürmeyi amaçlamaktadır. (Hasan, 2023)

Fintek, her teknoloji ve yenilikte olduğu gibi hem tüketiciler hem de finansal kurumlar için cazip seçenekler sunan bir teknoloji alanıdır. Fintek'in beraberinde getirdiği Kolaylık, Uygun

Maliyet, Geliştirilmiş Verimlilik ve Müşteri Deneyimi öncelikle sıralanabilecek avantajlardan bir kaçıdır. Fintek, sektörü hem tüketiciler hem de kurumlar için daha erişilebilir, verimli ve uygun maliyetli hale getirerek dönüştürmektedir. Bu nedenle Fintek günümüz finans yapısı içerisinde vazgeçilmez pozisyonundadır. (Liaw, 2021).

Tüm bu veriler bir arada değerlendirildiğinde Fintek'in küresel büyümesinin tahmin edilenin çok üzerinde olacağı net bir şekilde görülmektedir. Ülkemizde bu pazardan hak ettiği payı alabilmesi için ise Fintek'in avantaj ve dezavantajlarını iyi değerlendirmek ve ülkemiz ekosistemine adapte edilmesi önem arz etmektedir.

2. VERİ VE YÖNTEM

Çalışma kapsamında öncelikle Fintek sektörüne yönelik literatür çalışmaları incelenmiştir. Yapılan literatür taramasında geçmişten bugüne fintek üzerine araştırmalar yapılmıştır. Finansal yapısı, nüfus büyüklüğü ve son 20 yıldaki büyüme dinamiklerinin benzer olması nedeniyle çalışma kapsamında Çin, (Duckiehan, 2018), Hindistan (Jutla & Sundararajan, 2016) örnekleri ön izlemeye alınmıştır.

Türkiyede oluşturulması planlanan model için 4 bölge örneklem olarak alınmış ve bunlarla ilgili detaylı incelemeler yapılmıştır. Bu kapsamda; (1) Singapur Para Otoritesi adında kurulan yapının etkinliği incelenmiştir (Gnirck & Visser, 2016); (2) Hong Kongun stratejik konumu ve destekleyici bir düzenleyici ortam gibi çeşitli faktörlerin etkisiyle hızla gelişimi ele alınmıştır (Skoric et al., 2022); (3) Londra'da hükümetin firmaların ölçek büyütmesine ve bir merkez bankası dijitalinin potansiyelini keşfetmesine yardımcı olan destekleri hangi şekilde yerleştirdiği görülmüştür (Cornelli et al., 2023) ve (4) Dubai Uluslararası Finans Merkezi (DIFC), şehirdeki fintek inovasyonunun teşvik edilmesinin taşıdığı önem incelenmiştir (Schilirò, 2021).

Bu bölgelere yönelik yapılan incelemeler sonucunda bölgelerin hangi alanlarda çalışmalar yaptığı, mevcut demografinin bu çalışmaları nasıl etkilediği ve hangi dikeylerde uzmanlık geliştirildiği incelenmiştir. Elde edilen bulguların değerlendirilmesi ve ülke dinamiklerimize entegre edilmesi öncesinde ülkemizdeki mevcut yapıda incelenmiştir. Ülkemizdeki durumu gözlemek için Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi Bünyesinde çalışmaları devam etmekte olan Milli Fintek Strateji belgesinden faydalanılmıştır.

İlgili Bölgeler incelenirken başarılı örnekler, başarılı örneklerin bölgesel dağılımı, demografi ve Trendlerin eğilimi gibi farklı faktörler göz önüne alınmış ve model oluşturulmuştur.

3. BULGULAR

3.1. Singapur

Findexable tarafından hazırlanan 2021 Küresel Fintek Sıralamasına göre Singapur, fintek ekosistemi sıralamasında ABD'nin hemen ardından dünya çapında ikinci sırada yer almaktadır.

Singapur hükümeti tarafından oluşturulan “Akıllı Finans Merkezi” Singapur’u Asya’nın önde gelen bir fintek merkezi haline getirmeyi amaçlayan amaçlamaktadır. Singapur Hükümeti 2015’ten beri fintek’i aktif olarak desteklemektedir. Yabancı fintek şirketlerinin ve yatırımcıların Singapur’a çekilmesi için hükümet tarafından birkaç düzenleyici korumalı alan oluşturulmuş ve girişimler başlatılmıştır (Gnirck & Visser, 2016).

Güçlü devlet desteği Singapurun başarısında kilit rol oynamaktadır. Çalışmalara uygun bir düzenleyici ortam geliştirilmiş, buna hizmet eden bir finansal hizmetler endüstrisi ve yaşayan bir ekosistemi vardır. Hükümetin proaktif yaklaşımı ve dijital altyapıya verdiği önem inovasyon ekosistemi ile bir araya geldiği zaman büyümeyi teşvik eden bir ortam oluşmuştur. Sonuç olarak Singapur, sektörde yeniliği ve büyümeyi yönlendiren startup’lar, yatırımcılar ve köklü finansal kurumlardan oluşan gelişen bir ekosistemle fintek’te küresel bir lider haline gelmiştir.

İlk olarak, hükümet ülkede fintek’in teşvik edilmesinde başat rol oynamıştır. Akıllı Finans Merkezi girişimini başlatılmıştır. Bu çalışmaların yanı sıra, fintek girişimlerini desteklemek ve yeniliği teşvik etmek için çeşitli programlar oluşturulmuştur.

İkinci olarak, oluşturulan düzenleyici ortam fintek şirketleri için önemli bir avantaj olarak görülmektedir.

Üçüncüsü, Geçmişten gelen çalışmaların da etkisiyle Singapur sektörel büyüme için güçlü bir temel sağlayan oturmuş bir finansal hizmetler endüstrisine sahiptir.

Dördüncüsü, Singapur geçmişten ve diğer sektörlerinden de gelen mirası ile güçlü bir başlangıç ekosistemine sahiptir. (Fintech in Singapore, 2018).

Singapur fintek endüstrisini ödeme sistemlerinde temsil etme anlamında ciddi bir odaklanmaya sahiptir. Ülke nüfusunun kaliteli bir internet altyapısına ve yaygın akıllı telefon kullanımına sahip olmasının bunda büyük katkısı bulunmaktadır.

Özetle, Singapur’un fintek’teki başarısını, güçlü hükümet desteğinden bağımsız olarak değerlendirmek mümkün olmaz. Bunun yanında elverişli bir düzenleyici ortam, finansal hizmetler endüstrisinin gelişmişlik seviyesi, Ekosistemin bu başlangıca hazır canlılık seviyesinde olması ve dijital ödemelere odaklanma gibi güçlü bir potansiyel dikeye sahip olma gibi faktörlerin bir kombinasyonuna bağlanabilir.

3.2. Hong Kong

Hong Kongun stratejik konumu, geçmişten gelen yerleşik finansal hizmetler endüstrisi, kıtasındaki stratejik konumu ve destekleyici bir düzenleyici faaliyet ortamı olması son on yılda hızlı gelişimin öncüsü olmuştur. Yerleşik finansal hizmetler sektörü: Geniş bir havuzu oluşturan deneyimli profesyoneller ve uluslararası finans kuruluşlarının güçlü yapısına sahip bir finans sektörüne ev sahipliği yapar (Skoric et al., 2022).

Destekleyici düzenleyici ortam: Hong Kong’un düzenleyici ortamı, Hong Kong Para Otoritesi’nin (HKMA) sektörü teşvik etmesine ve fintek yeniliğini destekleyici tutumuna dayanır.

Asya’daki stratejik konum: Hong Kong, stratejik olarak Asya’nın kalbi kabul edilir. Bu durum

onu bölgenin büyüyen pazarlarına açılan bir kapı haline getirmektedir.

Büyüyen startup ekosistemi: Hong Kong, içerisinde gelişmekte olan bir çok Fintek şirketini de barındıran büyüyen bir startup ekosistemine sahiptir.

Dijital altyapı: Yüksek oranda internet ve cep telefonu kullanımı ile oldukça gelişmiş bir dijital altyapıya sahiptir.

Regtech: Finansal kurumların düzenleyici gerekliliklere uymasına yardımcı olma amacıyla teknolojiyi kullanan birkaç regtech girişimine verdiği desteklerle mihmandarlık yapmaktadır.

Insurtech: Hong Kong gelişen bir sigorta endüstrisine sahip ve fintek de doğru bir noktadan bu sektöre giriş yapmıştır. Sağlık sigortası sunan kuruluşlar ve evcil hayvan sigortası sunan girişimler ile çeşitli insurtech girişimleri dijital sigorta çözümleri sunmaktadır.

Kripto para birimi: Hong Kong, kripto para ticareti için lider bir konumdadır. Bunun yanında dünya çapında saygınlığı ve yüklü hacmi olan bir çok kripto para borsasına sahiptir. (Skoric et al., 2022)

3.3. Londra

Günümüzde İngiltere dünyada “küresel bir Fintek lideri” olarak görülmektedir. İngilterede Unicorn (1 Milyar ABD dolarının üzerinde değerlendirilmiş firma) olan veya olma potansiyeli olan 75 kadar fintek firması bulunmaktadır. Londra’da fintek’in tarihi, şehirde bir dizi çevrimiçi ödeme ve borç verme girişiminin ortaya çıkmaya başladığı 2000’lerin başına kadar uzanmaktadır. Londranın Finans Merkezi olmasındaki konumu Fintek sektörünün de büyümesinde önemli rol oynamıştır. Bunun yanında hükümet politikaları, Fintek köprü programları, düzenleyici ortamın sanal olarak oluşturulması gibi faktörler proaktif bir kimlik getirmiştir (Cornelli et al., 2023).

Bugün Londra, finans sektöründe inovasyonu ve büyümeyi yönlendiren gelişen bir endüstri ile fintek için küresel bir merkez olarak kabul edilmektedir. Regülatif konularda oldukça dinamik bir yol izleyen İngilterede Mali Yürütme Otoritesi (FCA), yeni başlayanların ürünlerini kontrollü bir ortamda test etmelerine olanak tanıyan bir düzenleyici sanal alan oluşturulmasına büyük katkıda bulunmuştur. Teknoloji transferini de güçlendiren köprü programı, Birleşik Krallık ile diğer ülkelerin fintek’i arasındaki işbirliğini kolaylaştıran bir faktör olmuş ve fintek startup’larını desteklemek için bunun gibi bir dizi girişimi hayata geçirilmiştir. Londra’daki önemli fintek yatırımcılarından bazıları Index Ventures, Balderton Capital ve Accel Partners’ı içerirken, Techstars ve Level39 gibi hızlandırıcılar fintek girişimlerine kaynak ve destek sağlamaktadır (Cornelli et al., 2023).

Sektörde inovasyonu ve büyümeyi amaçlayan ve yön veren Londra’nın fintek endüstrisi, canlı bir start-up, yatırımcı ve düzenleyiciler ekosistemi ile gelişmeye devam etmektedir. Bu faktörler göz önüne alındığında Londra’da fintek’in geleceği parlak görünmekte ve sektörün önümüzdeki yıllarda büyümeye devam etmesi öngörülmektedir. Bölgedeki geleceğin şekillenmesi muhtemel bazı önemli trendler ve gelişmeler şunlardır; Sürdürülebilirliğe artan odaklanma, ödeme sistemlerinde sürekli yenilik, yapay zeka ve makine öğreniminin daha fazla benimsenmesi, Açık bankacılıkta büyüme. (TechMagic, 2023)

Fintek startup’ları ve geleneksel finans kurumları arasındaki işbirliği: Londra’daki fintek

startup'ları büyümeye ve olgunlaşmaya devam ettikçe, bu startup'lar ile geleneksel finans kurumları arasındaki işbirliğinin artmasını bekleyebiliriz. Buna, yeni kurulan şirketler ve bankalar arasındaki ortaklıkların yanı sıra yerleşik finansal kurumlar tarafından fintek girişimlerinin satın alınması da dahildir.

3.4. Dubai

Dubai'de hükümet tarafından finansal hizmetler endüstrisinin fintek dönüşme potansiyelinin fark edilmesiyle beraber 2010'ların başında ilk girişimler yapılmıştır. 2004 yılında finansal serbest bölge kurulumu gerçekleşmiştir. 2014 yılında, Orta Doğu'daki ilk fintek hızlandırıcı olan "Fintek Hive" hızlandırıcı programını başlatıldı. Program girişimcilere, yatırımcılara ve endüstri uzmanlarını bir araya getirmenin yanı sıra finansal destek de sağlamayı hedeflemiştir. Program, başlangıcından itibaren uluslararası çok farklı bölgelerden girişimciler için cazibe merkezi haline gelmiştir ve bölgesel finans merkezi gücü olmasında büyük katkı sağlamıştır. (Schilirò, 2021)

Devamında 2016 yılında hükümet, Dubai Gelecek Hızlandırıcıları programı ismi ile bir hızlandırma programı başlattı. Program, fintek'e odaklandı, blockchain, dijital ödemeler ve regtech gibi alanlarda inovasyonun yönlendirilmesine katkıda bulundu.

Dubaide oluşturulan blokzincir iklimi teknolojinin potansiyelini keşfetmede öncü olmuştur. 2016 yılında hükümet, Dubai'yi 2020 yılına kadar dünyanın ilk blok zinciri destekli hükümeti yapmayı amaçlayan Dubai Blockchain Stratejisini başlattı. Bu strateji ile birlikte lisanslama süreçlerini proaktif şekilde kolaylaştırmayı amaçlayan Dubai Blockchain Business Registry gibi girişimler oluşturulmuştur. Genel olarak, destekleyici bir düzenleyici ortamın, köklü bir finansal hizmetler endüstrisinin ve yeniliği teşvik etmeye yönelik hükümet girişimlerinin birleşimi, Dubai'nin Orta Doğu ve Kuzey Afrika'yı da içine alan bölgede bir fintek merkezi olarak güçlenmesine yardımcı oldu. (Yusuf, 2021)

3.5. Türkiye

Türkiye çok yüksek oranda bir kredi kartı kullanıcı kitlesine sahiptir. Belirtilen rakamlara göre bu rakam 80 milyonun üzerindedir ve bu rakam onu dünyada 7. Sıraya yerleştirmektedir. Bu gösterge ile Türkiye dijitalleşme açısından çok hızlı bir ilerleyiş göstermektedir. Temassız ödeme sistemlerine Avrupa kıtasında geçiş yapan ilk ülkelerden biri olan Türkiye doğal olarak fintek ile ilk tanışan merkezlerden birisidir. Son yıllarda özellikle genç nüfusun teknoloji tatminliği dijital finans hizmetlerine olan talebi de ciddi anlamda artırmış ve destekleyici düzenleyici ortam için itici güç olmuştur. (Yazıcı, 2019)

Türkiye'de fintech yatırımları her geçen gün artmakta ve yerli ve yabancı kaynaklar yatırımlara katılmaktadır. Türkiye'de %66 büyüme başarısı gösteren 94 fintech girişimi, Global fintech yatırımlarının artması ile doğrudan ilişkilidir. Global Fintek girişimleri 2019 yılında 102 milyon USD yatırım yapmıştır. Bu açıdan bakıldığında Türkiye'de fintech yatırımlarının yükselişe geçtiğini ve birçok dikey pazarın var olduğu görülmektedir. (Ünsal, 2021).

Türkiye’de özellikle mobilite fintek büyümesinin temel itici güçlerinden biri olmuştur. Deloitte’un bir raporuna göre, Türkiye, nüfusun %60’ından fazlasının akıllı telefon kullanması ile Avrupa’daki en yüksek akıllı telefon penetrasyon oranlarından birine sahip. Bu şekilde mobil tabanlı finansal hizmetler Türk tüketiciler arasında giderek daha popüler hale gelmiş, dijital cüzdanlar ve mobil bankacılık uygulamalarına büyük bir talep oluşmuştur. (Gün, 2020)

Diğer yandan da Hükümet Fintek endüstrisine önemli destekler vermektedir. Son yıllarda, Türk hükümeti fintek girişimlerinin gelişimini teşvik etmek ve finans sektöründe inovasyonu desteklemek için bir dizi destekleyici tedbir almıştır. Bu kapsamda, 2016 yılında hükümet, İstanbul’u dünyada finans ve teknoloji merkezi haline getirmeyi amaçlayan İstanbul Finans Merkezi girişimini başlatmıştır.

Düzenleyici ortam çalışmaları da henüz yeterli noktada görünmese de nispeten fintek girişimleri için elverişli olmuştur. Dijital bankacılık ve ödeme hizmetlerini kolaylaştırma amacıyla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) çalışma yapmaktadır, kitle fonlaması ve eşler arası kredi platformlarını teşviği programları için ise Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) düzenlemeler getirmiştir. (Sezal, 2020)

Tüm bu faktörlerin bir sonucu olarak, Türkiye son yıllarda çok çeşitli dijital finansal hizmetler sunan, bir dizi yenilikçi fintek girişimi ortaya çıkmıştır. yerel ve uluslararası yatırımcılardan önemli miktarda fon toplayan bu girişimler, hem yurt içinde hem de yurt dışında hızla genişleme imkanı sağlamıştır.

Türkiye’nin Genç ve teknoloji meraklısı bir nüfusa sahip olması, küresel fintek manzarasında önemli bir oyuncu olmak için iyi bir fırsat vermektedir. Dinamik iş gücüne sahip olması ve genç nüfusu Türkiye’de fintech sektörünün son yıllardaki gelişmesinde aslan payına sahiptir. Türkiye’deki güçlü finans piyasası, canlı ve hızlı gelişen fintech yatırım çalışmaları üzerinde oldukça etkilidir. Sektörel açıdan bakıldığında da en fintech dostu sektörler finans sektörü, e-ticaret sektörü, hızlı tüketim malları ve gayrimenkul gibi sektörler olarak görülmektedir (Ünsal, 2021).

Fintek şirketlerinin Tüm Start-up lar arasındaki durumunu gözlemlemek için ise piyasa istihbarat şirketi Startup Wath’dan alınan bilgilerde, en fazla yatırım çeken sektördür. Bunun yanında erken aşamada Avrupa, Orta doğu ve Kuzey Afrika girişimleri arasında yapılan yatırımlarda da en üst sıralarda yer almaktadır. Hükümet tarafında orataya konulan finans merkezi olma politikası ile birlikte özellikle 2017 yılının başında bir önceki yıla göre %102 artış göstermiştir. Yine rapora göre Türkiye’de kurulan start-up’ların ve Türk start-up’ların yanında yurtdışında kurulan şirketler de benzer yatırım miktarlarını çekmiştir. Bu, yatırımcıların yurt dışında kurulan Türk fintech start-up’larına verdiği önemi Türkiye’deki fintech sektörüne verdikleri önem anlamına gelmektedir (Ünsal, 2021).

SONUÇ

Geçmişten bugüne yapılan inceleme ve diğer bölgelerde yapılan değerlendirmelerle Türkiye'nin Fintek konusunda olumlu bir ilerleyiş içerisinde olduğu görülmektedir. Mevcut durumda özellikle genç nesil arasında akıllı telefon kullanım oranının yüksekliği, bankacılık ve ödeme sistemlerinin kullanım oranlarına bakılınca eğilimin olumlu gidişi değerlendirilmelidir. Yapılan sistematik yatırımların günümüz ölçeğinde yetersiz kaldığı düşünüldüğünde başarılı olan ekosistem doğal sınırlarına ulaşmıştır. Bu sınırların aşılması ve potansiyelini gerçekleştirme için devlet desteği ve özel sektörün dinamizmi de dahil olmak üzere yeni adımlara ihtiyaç vardır. Var olan eksik ve zorlukların ise uluslararası faydalı örneklerin ışığında kendi kültür ve müktesabatımıza uygun şekilde çözümlenmesi ve modellenmesi sürecin sağlığı açısından kilit rol oynamaktadır. Bugüne kadar elde edilen kazanımların, yapılmış yatırımların ve elde edilmiş bilgi toplamının sonuca ulaşması için doğru yapının kurulması, kurulacak sistematik yapının doğru bir şekilde işletilmesi ve sürdürülebilirlik kavramları çevresinde kolektif çalışma ile somutlaştırılmasına bağlıdır.

Bu kapsamda çalışmada öneri olarak şu maddeler belirlenmiştir; Fintek Temalı (ihtisas) Teknoparklarının kurulması, Devlet Teşviklerinin güçlendirilmesi, Fintek Kümelenmesi (Cluster) yapısı üzerinde durulması, Fintech Regularoty Sandbox yapısının kurulması, Lisanslama süreçlerindeki aksaklıkların giderilmesi ve kolaylaştırılması, Teknopark, yatırımcı, girişimci konsolidasyonu sağlayacak işbirliklerinin güçlendirilmesi, Güçlü bir Finans Merkezi yapısı kurulması ve Fintek odaklı girişim sermayesi yatırım fonu kurulması.

KAYNAKÇA

- Aksoy, B., & Bilgel, D. (2019). Finansal Teknoloji şirketleri ve Geleceğin Bankacılığı: Açık Bankacılık. *European Journal of Science and Technology*, 1097–1105.
- Arner, D. W., Barberis, J., & Buckley, R. P. (2015). The evolution of Fintech: A new post-crisis paradigm. *Geo. J. Int'l L.*, 47, 1271.
- Arjunwadkar, P. Y. (2020). *Fintech: The technology driving disruption in the financial services industry*. Auerbach.
- Cao, X. (2022). Fintech is changing the way people live. *Atlantis Highlights in Intelligent Systems*, 802–810.
- Cornelli, G., Doerr, S., Gambacorta, L., & Merrouche, O. (2023). Regulatory sandboxes and fintech funding: Evidence from the UK. *Review of Finance*.
- Duckiehan. (2018, April 1). *Fintech in China: An introduction*. Medium. Retrieved April 7, 2023, from <https://medium.com/wharton-fintech/fintech-in-china-an-introduction-6b11abd9cb64>
- Fintech in Singapore. (2018). *Inclusive FinTech*, 307–379.
- Fintech*. Bank of England. (2022, October 11). Retrieved April 26, 2023, from <https://www.bankofengland.co.uk/research/fintech>
- Gnirck, M., & Visser, G. (2016). Singapore, the Fintech Hub for Southeast Asia. *The FinTech Book*, 58–60.
- Gupta, P., & Tham, T. M. (2019). *Fintech: The new Dna of Financial Services*. Walter de Gruyter Inc.
- Gün, M. (2020). The path to Fintech Development Research on Islamic Finance in Turkey. *Advances in Finance, Accounting, and Economics*, 65–96.
- Hasan, M. (2023). The impact of Financial Technology (Fintech) on the financial and banking services sector and its applications in the Islamic Financial Industry. *SSRN Electronic Journal*.
- Jutla, S., & Sundararajan, N. (2016). India's Fintech ecosystem. *The FinTech Book*, 56–57.
- Kim, S.-J. (2023). An overview of fintech, pandemic and the financial system: Challenges and opportunities. *International Finance Review*, 3–9.
- Korobilis, D., & Pettenuzzo, D. (2020). Machine learning econometrics: Bayesian algorithms and methods. *Oxford Research Encyclopedia of Economics and Finance*.
- Lee, I. (2016). Fintech: Ecosystem and business models. *Advanced Science and Technology Letters*.
- Lemma, V. (2020). Fintech, Regtech and Suptech towards a new market structure. *FinTech Regulation*, 447–491.
- Liaw, K. T. (2021). Fintech innovations and Financial Markets. *The Routledge Handbook of FinTech*, 3–10.
- Mackenzie, A. (2015). The Fintech Revolution. *London Business School Review*, 26(3)
- Menat, R. (2016). Why We're so Excited About FinTech. In S. C. Barberis, *The FinTech Book* (pp. 46-51). United Kingdom: John Wiley & Sons Ltd.

- Nicoletti, B. (2017). Fintech innovation. *The Future of FinTech*, 81–159.
- Rowels, S. M. (2021). *Money revolution: Fintech disruption from bullion to bitcoin*. Conversation Publishing.
- Schilirò, D. (2021). Fintech in Dubai: Development and ecosystem. *International Business Research*, 14(11), 61.
- Skoric, M. M., TSE, C. H., Kasadha, J., & Jeremy, P. (2022). Fintech, data, innovation and privacy in Hong Kong.
- Sezal, L. (2020). Fintek Hizmetlerinin Finans Sektörüne Etkileri Ve Sağlanan Devlet Teşvikleri. *Ekonomi İşletme Ve Maliye Araştırmaları Dergisi*. 2(3)
- TechMagic. (2023, March 23). *Top Fintech companies in the UK to know about in 2023*. Medium. Alınan Tarih April 5, 2023, <https://medium.com/techmagic/top-fintech-companies-in-the-uk-to-know-about-in-2023-69e7fe43f41a>
- Ünsal, S., (2021). Türkiye Fintek Ekosistemi Durum Raporu. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Finans Ofisi.
- Yazıcı, S. (2019). The analysis of fintech ecosystem in Turkey. *Pressacademia*, 8(4)
- Yusuf, T. O. (2021). The risks of Islamic Fintech. *Islamic FinTech*, 367–384.